

Минає ще один рік
викликів, здобутків, перемог
стор. 4-5

Віхи співпраці: професійний
успіх, життєвий досвід, нові
знайомства і перспективи
стор. 6

Повелителі енергій на передовій
доленосних змін
стор. 8

Український фольклор: зимові
календарно-обрядові традиції
стор. 9

Маленький промінчик доброти
у важкі часи
стор. 10-11

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС

«ПЕДАГОГІЧНИЙ ОСКАР – 2025»

Педагогічний ОСКАР-2025 – твій шлях до успіху!

Державна установа «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти» спільно з Національною академією педагогічних наук України вчергове проводить Всеукраїнський конкурс «Педагогічний ОСКАР-2025».

Запрошуємо до участі у конкурсі професійної майстерності Оригінальних, Сучасних, Креативних, Амбітних, Результативних!

Нагадуємо, що представлення конкурсних робіт на фінальний тур відбудеться протягом січня 2025 року.

Детальніше про участь у конкурсі за посиланням: surl.li/whemjf

Освітня Траєкторія

Шановні читачі та колеги,
щиро вітаємо вас з прийдешнім Новим роком!

Нехай 2025 рік принесе довгоочікуваний мир на нашу багатостраждальну землю,
загоїть рани, наповнить надією, укріпить віру в свої сили.

Час, у який нам пощастило жити, не найлегший, але точно історичний.

На шпальтах інформаційного вісника впродовж 2024 року ви вкотре продемонстрували
силу духу, гнучкість, прагнення до самовдосконалення, професійну майстерність,
реалізацію освітянських, молодіжних та міжнародних проєктів,
незламний дух волонтерського фронту, психологічну підтримку, студентські здобутки.

Ми переконані, що «Освітня траєкторія» стала для кожного з вас майданчиком
для знайомства з новими можливостями, обміну знаннями і практикою.

Ці новорічні свята ми зустрічаємо з особливою вдячністю в серці нашим захисникам
і захисницям, які боронять нашу землю, даруючи нам можливість бути разом
із близькими та рідними.

Нехай новий рік принесе нам радість, спокій, мир та затишок у домівки,
наповнить новими силами та ідеями, творчим натхненням та добрими справами!
Працюймо на благо України, бережімо себе та підтримуймо один одного ще дужче!

З повагою
редакція інформаційного вісника «Освітня траєкторія»

ДУАЛЬНА ФОРМА ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ – МАЛЕНЬКІ КРОКИ ДО ВИРІШЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ

Ще один цікавий досвід та спілкування з колегами. 27 листопада п.р. відбулася чергова зустріч фанів дуальної освіти на 7-й конференції, присвяченій питанням розвитку ДФЗО. Цьогоріч конференція мала назву «Дуальна освіта як одна із форм поліпшення якості підготовки фахівців» / «Дуальна освіта під час війни», її проведено відповідно до Плану щодо наукових конференцій з проблем вищої освіти і науки в системі Міністерства освіти і науки України на 2024 рік.

Захід відбувся під егідою Міністерства освіти і науки України в партнерстві з Представництвом Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні, Українською Асоціацією Маркетингу за участі роботодавців, представників закладів освіти, громадських організацій, міжнародних проєктів, здобувачів освіти. Обговорення набуло характеру науково-професійної дискусії.

ОСВІТНІЙ ДАЙДЖЕСТ

МОН затвердило графік державних кваліфікаційних іспитів у 2025 році

Міністерство освіти і науки України затвердило графік проведення єдиного державного кваліфікаційного іспиту на бакалаврському та магістерському рівнях, а також на рівні фахового молодшого бакалавра в 2025 році.

Дати складання Єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ):

- Транспортні технології. Бакалаврський рівень – 13 березня;
- Атомна енергетика. Бакалаврський рівень – 27 березня;
- Залізничний транспорт. Рівень фахової передвищої освіти – 1 квітня;
- Залізничний транспорт. Бакалаврський рівень – 1 квітня;
- Автомобільний транспорт. Бакалаврський рівень – 15 квітня;
- Автомобільний транспорт. Рівень фахової передвищої освіти – 17 квітня;
- Кібербезпека. Бакалаврський рівень – 29 квітня;
- Авіаційний транспорт. Бакалаврський рівень – 8 травня;

- Морський та внутрішній водний транспорт. Рівень фахової передвищої освіти – 29 травня;
- Морський та внутрішній водний транспорт. Бакалаврський рівень – 3 червня;
- Ветеринарна медицина. Магістерський рівень – 5 червня;
- Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза. Магістерський рівень – 5 червня;
- Публічне управління та адміністрування. Магістерський рівень – 30 жовтня;
- Право. Міжнародне право. Магістерський рівень – 20 листопада.

Дати перескладання єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ):

- Транспортні технології. Бакалаврський рівень – 8 квітня;
- Атомна енергетика. Бакалаврський рівень – 24 квітня;
- Залізничний транспорт. Рівень фахової передвищої освіти – 6 травня;
- Залізничний транспорт. Бакалаврський рівень – 6 травня;
- Автомобільний транспорт. Бакалаврський рівень – 13 травня;
- Автомобільний транспорт. Рівень фахової передвищої освіти – 20 травня;
- Кібербезпека. Бакалаврський рівень – 27 травня;
- Авіаційний транспорт. Бакалаврський рівень – 12 червня;
- Морський та внутрішній водний транспорт. Рівень фахової передвищої освіти – 19 червня;
- Морський та внутрішній водний транспорт. Бакалаврський рівень – 24 червня;
- Ветеринарна медицина. Магістерський рівень – 26 червня;
- Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза. Магістерський рівень – 26 червня;
- Автомобільний транспорт. Бакалаврський рівень – 13 червня;
- Публічне управління та адміністрування. Магістерський рівень – 4 грудня;
- Право. Міжнародне право. Магістерський рівень – 18 грудня.

Оголошення про конкурсний відбір кандидатів до складу науково-методичних комісій (підкомісій) сектору фахової передвищої освіти Науково-методичної ради МОН

У зв'язку із закінченням строку повноважень науково-методичних комісій (підкомісій) сектору фахової передвищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України та набранням чинності постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти» від 30 серпня 2024 року № 1021, Міністерство освіти і науки України оголосило конкурсний відбір членів НМК (підкомісії) та розпочинає прийом документів від претендентів.

Відповідний наказ від 04 грудня 2024 року № 1701 розміщено на сайті міністерства за посиланням <http://surl.li/jrsnqi>

Зазначеним наказом затверджено структуру та кількісний склад науково-методичних комісій (підкомісій), які сформовано з урахуванням оновленого переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів фахової передвищої, вищої освіти.

Відповідно має бути сформовано 9 науково-методичних комісій та 76 підкомісій.

Основним завданням науково-методичних комісій (підкомісій) є розроблення стандартів фахової передвищої освіти, на підставі яких заклади освіти розроблятимуть власні освітньо-професійні програми. Стандарти фахової передвищої освіти розробляють для кожної спеціальності з урахуванням Національної рамки кваліфікацій.

До складу науково-методичних комісій (підкомісій) не можуть входити більше одного представника від закладу фахової передвищої, вищої освіти до однієї підкомісії.

Документи від претендентів приймаються з 09 грудня 2024 року до 03 січня 2025 року в електронному вигляді.

Документи на участь у конкурсі подаються шляхом обов'язкового заповнення Google-форми за одним із посилань:

- НМК 1 з освіти <forms.gle/hh9J5a5ANdCremxy7>
- НМК 2 з культури мистецтва та журналістики <forms.gle/xQC8szRVxpeeFrGx5>
- НМК 3 з бізнесу та адміністрування <forms.gle/qf6B6nCBcmu5tNGt5>
- НМК 4 з природничих наук та інформаційних технологій <forms.gle/k8EtEa7jzwq5LJen7>
- НМК 5 з інженерії, виробництва та будівництва <forms.gle/abHWJkZfQKuMpyj5>
- НМК 6 з сільського, лісового, рибного господарства та ветеринарної медицини <forms.gle/daeoZcCCootJ2hr17>
- НМК 7 з охорони здоров'я та соціального забезпечення <forms.gle/aKPPDjn6T7AsLMDf9>
- НМК 8 з транспорту та послуг <forms.gle/f7AXSJVuMUVyifYq9>
- НМК 9 з безпеки та оборони <forms.gle/1SqBHEEiQ22a3nis5>

У розділі «Копії відповідних документів» Google-форми обов'язково додаються: заява, резюме; довідка з місця роботи (із зазначенням стажу та досвіду роботи у відповідній сфері за спеціальністю); копії документів про вищу освіту, науковий ступінь/вчене звання (за наявності) у відповідній галузі знань.

Відповідальні за надання додаткової інформації про проведення конкурсного відбору:

- Тетяна Котлярова, електронна пошта tetiana.kotliarova@mon.gov.ua, телефон: (044) 481-32-37.
- Марина Ковальчук, електронна пошта: nmc.vfpo@ukr.net, телефон: (044) 241 11 34

МОН пропонує для громадського обговорення проєкт Методичних рекомендацій щодо формування мережі закладів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти

Міністерство освіти і науки України пропонує для громадського обговорення проєкт Методичних рекомендацій щодо формування мережі закладів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти (далі – проєкт Методичних рекомендацій).

Проєкт Методичних рекомендацій розроблено з метою забезпечення довгострокового планування розвитку економічного та трудового потенціалу територій, формування мережі багатопрофільних, багаторівневих закладів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти, що дасть змогу надавати якісну освіту, гнучко задовольняти потреби національного і регіонального ринків праці та бути доступною для всіх цільових груп.

Пропозиції та зауваження до проєкту Методичних рекомендацій приймаються до 06 січня 2025 року на e-mail: serhii.kovalenko@mon.gov.ua або за адресою: 01135, м. Київ, пр-кт Берестейський, 10.

Звіт про результати громадського обговорення буде оприлюднено на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України не пізніше ніж через два тижні після прийняття рішення за результатами обговорення.

Визначено дати проведення НМТ у 2025 році

Міністерство освіти і науки України визначило дати проведення національного мультипредметного тесту в 2025 році.

Відповідний наказ підписав міністр освіти і науки Оксен Лісовий.

Зокрема, вступні іспити до закладів вищої освіти у форматі зовнішнього незалежного оцінювання проводитимуть з 14 травня до 25 липня.

Під час іспиту учасник виконуватиме тести з 4 предметів, три з яких є обов'язковими для всіх вступників (українська мова, математика та історія України), а четвертий предмет учасник НМТ обиратиме самостійно з переліку предметів: українська література, географія, біологія, хімія, фізика або іноземна мова.

Формат НМТ залишається незмінним, тобто спочатку протягом 120 хвилин учасники НМТ виконуватимуть тести з української мови та математики, а після 20-хвилинної перерви продовжать тест, виконуючи завдання з історії України та предмета за вибором.

МОН надало роз'яснення щодо нових норм атестації вчителів

У Міністерстві освіти і науки України надали роз'яснення педагогам щодо вимог нового Положення про атестацію.

Зокрема, представники шкільної адміністрації, члени атестаційних комісій та педагоги, що атестуються, знайдуть відповіді на питання, як і хто може створювати атестаційні комісії, яким є строк повноважень атестаційної комісії та хто має входити до її складу.

Також документ містить інформацію, як провести атестацію учителя, що працює у філії закладу освіти, які документи потрібні для проходження атестації.

Окрім того, роз'яснено, які особливості присвоєння кваліфікаційних категорій педагогам, які мають освітньо-науковий чи освітньо-творчий ступінь вищої освіти, науковий ступінь чи вчене звання, або педагогам, які не мають педагогічної освіти, але мають стаж роботи в одній із галузей економіки.

Документ містить пояснення, у яких випадках можливе присвоєння педагогічного звання або кваліфікаційної категорії без дотримання послідовності та чи зберігаються педагогічні звання і категорії в разі звільнення або переведення педагога в інший заклад освіти.

Також детально роз'яснено норми застосування сертифіката про проходження педагогічної сертифікації замість звичного атестаційного процесу.

продовження, початок на стор. 1

ДУАЛЬНА ФОРМА ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ – МАЛЕНЬКІ КРОКИ ДО ВИРІШЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ

Алла ЧАЙКОВСЬКА,
завідувач відділу професійного розвитку та освіти дорослих Науково-методичного центру ВФПО

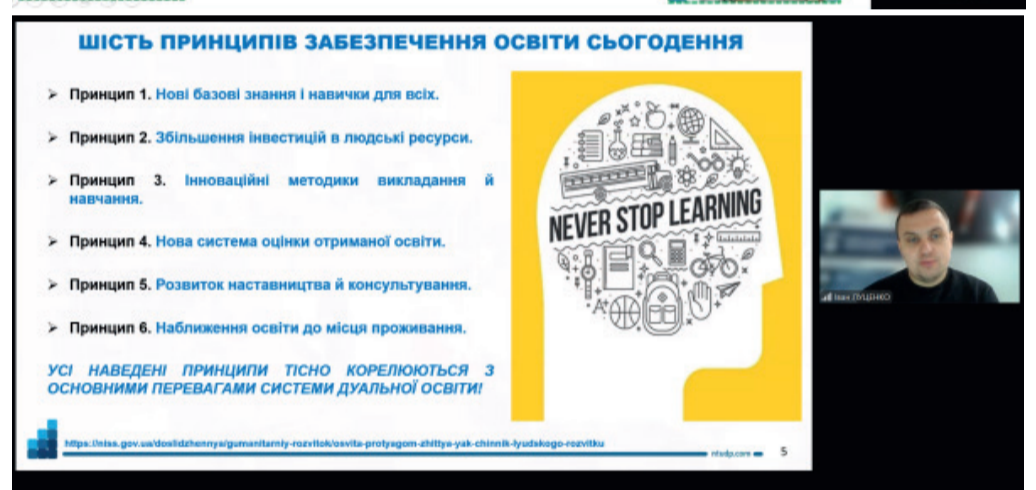
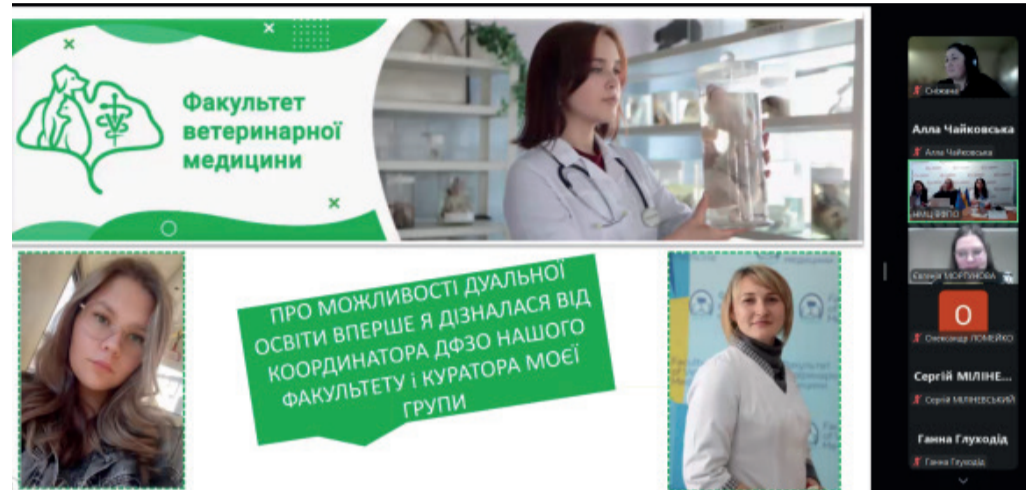
До роботи конференції долучилися як постійні її учасники, так і нові партнери. З-поміж спікерів і гостей заходу були Олег Шаров (Міністерство освіти і науки України), Віталій Дудін (Фонд ім. Фрідріха Еберта в Україні), Сніжана Леу-Севериненко (експерт з питань освіти та розвитку трудового потенціалу), Сергій Зікратий, Христина Костирко (Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу), Олександр Ломейко (Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного), Сергій Убогов, Наталія Мартинова (Управління медичних кадрів, освіти і науки МОЗ України), Іван Луценко (Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»), Маргарита Лищенко (Сумський національний аграрний університет), Віта Бугайчук (Поліський національний університет), Тетяна Івашків (ІТ СТЕП УНІВЕРСИТЕТ), Любов Заєць, (Волинський національний університет ім. Л. Українки), Ксенія Моторіна (ПрАТ «МХП»), Ольга Лисенко, фахівець відділу кадрів ПрАТ «А/Т Тютюнова Компанія «ВАТ – ПРИЛУКИ».

За інформацією Міністерства освіти і науки України, 2024 рік був цікавим щодо розвитку дуальної освіти. З одного боку, заклади освіти накопили цікавий і позитивний досвід, а з іншого – «удосконалюються у справі імітації ДФЗО» у частині навчання здобувачів саме у закладі освіти. Наразі стоїть завдання ідентифікувати позитивну практику розгортання дуальної форми здобуття освіти. Перед учасниками заходу були поставлені завдання, які мають бути виконані та реалізовані в процесі розгортання ДФЗО, яка вже не є експериментом, а має запрацювати на «повну силу». Відрадно, що підготовку здобувачів за дуальною формою планується підтримати на державному рівні через певні фінансові механізми. Є перша спроба підтримати заклади освіти, що мають позитивні практичні кейси, та запровадити підтримувальний коефіцієнт на здобувачів ДФЗО. Цю ідею ще не погоджено у Міністерстві фінансів України, але якщо буде – то в ЄДБО має запрацювати система, що розрізнятиме здобувачів денної і дуальної форм. Після цього потрібно буде провести верифікацію освітніх програм дуальної форми здобуття освіти і відповісти

на питання: «Що краще: можливість чи ризик?». Крім того потрібно йти до запровадження ДФЗО для груп здобувачів (почати можна з 5 осіб на 1 підприємстві). Ще одне питання, яке потребує вирішення, – організація навчання на робочому місці на малих і середніх підприємствах.

За словами Віталія Дудіна, Фонд ім. Фрідріха Еберта в Україні буде і надалі підтримувати підготовку здобувачів за дуальною формою, оскільки це тісно пов'язано з життєдіяльністю та повоєною відбудовою України, а переваги цієї форми потрібно використовувати вже сьогодні. Крім того, потрібно підвищити вплив профспілок в освітньому процесі. На його думку, наші освітні, освітньо-професійні програми не відстають від європейських, але їм не вистачає соціальних довгострокових проєктів та не можна замінювати трудові договори на цивільні.

Учасники конференції поділилися напрацьованими кейсами співпраці закладів освіти та роботодавців, розрив між яким скорочується. Кожен з них має свій унікальний досвід, яким варто ділитися. Всі розуміють, що організація навчання на робочих місцях на великих, середніх і малих підприємствах буде різною. Великі підприємства у більшості мають навчальні центри, фахівці яких знають і уміють навчати. Середні і малі такого ресурсу не мають, отже потрібно навчати фахівців від підприємств/наставників основ психолого-педагогічного мінімуму для забезпечення роботи із здобувачами-дуальщиками. Було зазначено, що сьогодні високотехнологічні галузі (і не тільки) потребують відповідного кадрового забезпечення, якісно підготовлених фахівців, які прагнуть до самовдосконалення. Війна значно зменшила змогу бізнесу інвестувати в освіту та підготовку фахівців, але цей процес не зупиняється. Роботодавці вкладають кошти у розвиток матеріально-технічної бази закладів освіти – що краще оснащений заклад освіти, то кращого фахівця він може підготувати. Створення тренажерів, віртуальних лабораторій є актуальним, особливо для галузей, які мають шкідливі умови праці, закриті або перебувають у небезпечних регіонах, пов'язаних з військовими діями. На думку доповідачів, успішний кейс ДФЗО або його елементів – це поліпшення рейтингу закладу освіти, збільшення зацікавленості абітурієнтів, полегшення працевлаштування випускників (80 % залишається працювати на підприємствах, на яких навчалися), змога бути на 5 щаблів вище від інших здобувачів, стимул для розвитку. Представники підприємств указали, що здобувачі, які навчалися у них, допомогли закрити низку вакансій, замінити працівників, які мобілізовані або мігрували. Якщо заклади освіти мають намір стати партнерами бізнесу, вони доводять переваги такої співпраці. Головна вигода для бізнесу – це підготовка фахівців за спеціальностями, які потрібні саме для їхнього виробництва. Бізнес є інвестором для освіти, а не благодійником. Це важливо враховувати під час налагодження партнерства. Заклади мають

Сніжана ЛЕУ-СЕВЕРИНЕНКО, експерт з питань освіти та розвитку трудового потенціалу

Говорили-балакали, але так і не заплакали. Дуальній освіті бути. Цікавий захід. Бракує масштабності, але то справа наживна. Головне, що вже є стабільна платформа для обговорень та міцні партнерства, що розвиваються. Як на мене, то зараз важливо – не перебрати із формалізацією та бюрократизацією... Але навіть, якщо й такі кроки спостерігаються, то це означає: справа – гідна, бо керівництво зазвичай аби-що формалізувати не береться.

Ірина МАЛИШЕВА, експерт та тренер з питань моніторингу та оцінювання

Крок за кроком – і мету буде досягнуто. Досвід останніх років доводить це яскравіше, що намагалися впровадити щось велике одразу – дарма витратити ресурси та втратити сили. А коли шлях до цілі розбитий на ітерації, і в кожній новій щось добудувати на тому, що досягнуто – в такому випадку шансів отримати сталий працюючий результат набагато більше.

враховували потреби бізнесу і намагалися знайти взаємовигідні рішення. Якщо цей зв'язок є, бізнес готовий інвестувати в інфраструктуру, забезпечити місця для практики та допомогти покращити зміст освіти. Водночас не можна, щоб тиск на програми підготовки здобувачів був значним та не можна зменшувати їх освітню і наукову складову. Важливо пам'ятати про інтереси здобувачів – вони також мають отримати якісну підготовку.

У 2024 стартує експериментальний проєкт у системі Міністерства охорони здоров'я України із підготовки фахівців з реабілітації у сфері охорони здоров'я – спеціальність 227 Терапія та реабілітація / фізична терапія, ерготерапія.

Враженнями від навчання на підприємстві ПрАТ «МХП» поділилася Євгенія Моргунова, здобувачка освіти Сумського національного аграрного університету. Сергій Мілевський (ТОВ «СМД Ді-зайн») представив проєкт пошукового порталу «Дуальна освіта в Україні».

Не зважаючи на систематичне проведення заходів щодо розбудови дуальної форми здобуття освіти є необхідність

проведення великих промозаходів, поширення досвіду, історій успіху закладів освіти, кампаній, здобувачів, пошук партнерів та формування комунікаційних зв'язків між різними цільовими групами, підготовка відео- та методичних матеріалів тощо.

Модераторами конференції були Тетяна Іщенко (Державна установа «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти»), Ірина Перезова (Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу) та Олена Бучинська (Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана).

Сподіваємося, що захід був змістовним та актуальним.

Ознайомитися із корисними ресурсами для поглибленого вивчення питання організації навчання за ДФЗО та матеріалами конференції можна на сайті Науково-методичного центру ВФПО за покликанням:

<https://nmc-vfpo.com/dnb8>

Дякуємо Збройним силам України за змогу жити і працювати! Підтримуємо їх кожен на своєму місці.

Леся БОБК,

директор Львівського медичного фахового коледжу післядипломної освіти

ВЕКТОР ЗМІН: ІНІЦІАТИВИ, ЩО ТВОРЯТЬ МАЙБУТНЄ УКРАЇНИ

Львівський медичний фаховий коледж післядипломної освіти – один із найбільших закладів післядипломної освіти в Україні, де на циклах спеціалізації та тематичного удосконалення підвищують свій фаховий рівень сестри медичні та медбрати різних спеціальностей, фельдшери, акушерки, фармацевти з різних областей України. Коледж займається також підготовкою фахівців – сестер медичних і фармацевтів.

У часи випробувань, зокрема й в період повномасштабного вторгнення, наші ключові засади залишаються незмінними – це професіоналізм, безперервне навчання та розвиток, якісна освіта, готовність до змін та, без сумніву, людиноцентризм.

Щоб не бути голослівними, розповімо про кілька корисних ініціатив, які нам цього року вдалося реалізувати.

Навчання заради змін

Влітку коледж став партнером проекту «Навчання заради змін: короткострокові професійні навчальні курси для дорослих». А вже восени упродовж двох місяців ми перекваліфікували та успішно випустили 60 медичних фахівців за актуальними професіями, що є важливими для відбудови України.

Навчання відбувалося за трьома професіями:

- Сучасні методи масажу. Лікувальний масаж
- Сестра медична / брат медичний з реабілітації
- Асистент фізичного терапевта. Асистент ерготерапевта

Окрім того, що навчання безкоштовне, учасники отримали ще фінансову допомогу від проекту.

За словами викладачки коледжу, координаторки проекту Мар'яни Томко, під час відбору надавали перевагу ветеранам, людям з інвалідністю, багатодітним батькам чи батькам-одиначкам, внутрішньо переміщеним особам тощо. Учасники, які мали відповідні запити, отримували психологічні консультації протягом усього проекту, оскільки говоримо про роботу з вразливими групами населення.

«Слухачі вразили нас своєю мотивацією та професіоналізмом. Працювати з ними стало для нас новим і надзвичайно позитивним досвідом. Особливо приємно бачити результати: багато з наших випускників уже успішно працюють, втілюючи свої знання та вміння у життя. Пишаємося, що наше навчання стало для них важливим кроком на шляху до професійної самореалізації», – прокоментувала Мар'яна Томко.

Випускники теж раді роботі за новим фахом. «Я прагнув працювати з військовими, це й змотивувало мене отримати спеціалізацію асистента фізичного терапевта. Не хотів бути байдужим до війни і бачити, як багато людей калічається. Навпаки – волів спостерігати, як люди отримують допомогу, їхню вдячність й усмішку», – каже один із випускників проекту Олександр Сеньків. Ще за місяць до закінчення навчання Олександр знайшов вакансію у Центрі психічного здоров'я та реабілітації ветеранів «Лісова поляна» і домовився працювати там, як тільки отримає свідоцтво. «На жаль, зла зараз достатньо. А добро потрібно створювати навмисне», – впевнений чоловік. Зі слів Олександра, цей курс дав йому не тільки нову роботу, а й нове місце, стосунки, людей і враження.

Здійснилася також мрія Олени Баховської, яка опанувала нові техніки масажу. «Мої клієнти дуже задоволені, а головне

– одужують. Буду рада й надалі навчати та розвиватися», – каже жінка.

Підсумовуючи, «Навчання заради змін...» – це чудова нагода перезавантажити своє професійне життя. Без сумніву, ми б знову підтримали таку ініціативу. А нашим цього року випускникам бажаємо сили й натхнення працювати на благо України.

Додамо, що програму впроваджує ГО «Український професійний розвиток» в рамках програми «Професійна освіта в Україні/Skills4Recovery», яку реалізує Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, що діє за дорученням Федерального Уряду Німеччини.

Захист України

На початку року впродовж тижня викладачки коледжу Мар'яна Солодовська-Кольцова, Марія Блажівська, Галина Квінтюк, Світлана Говзан, Ірина

Мельник, Оксана Жогло проходили навчання «Advanced life support and tactical rescue» у Республіці Польщі. Йдеться про проект «Українсько-польська навчальна програма для працівниць обласних центрів екстреної медичної допомоги» у межах Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?» за ініціативи першої леді України Олени Зеленської й першої леді Польщі Агати Корнгаузер-Дуди. Ми змогли долучитися до навчання завдяки підтримці Координаційного центру з психічного здоров'я КМУ.

50-годинний навчальний курс містить виконання завдань у сфері екстреної медицини та елементів, пов'язаних із веденням бойових дій або в ситуаціях прямої терористичної загрози (ТССС – Tactical Combat Casualty Care). Значну увагу на курсі було приділено посиленню стійкості – вивченню основ психо-

логічної підтримки та психоемоційного відновлення, профілактики посттравматичних розладів (ПТРС) з елементами самотерапії.

За словами викладачів, отриманий досвід є безцінним. «Завдяки цій програмі ми не лише відпрацювали різні симуляційні сценарії й посилили практичні навички, але й зміцнили професійну комунікацію на рівні двох держав. Дякуємо нашій директорці та Координаційному центру за змогу отримувати найактуальніші знання та вміння», – каже Мар'яна Солодовська-Кольцова.

А вже сьогодні цим безцінним досвідом і набутими знаннями наші викладачі діляться з учителями та викладачами навчального предмета «Захист України». Упродовж листопада ми інтенсивно працювали із педагогами Львівщини, які успішно пройшли один із модулів, а саме: «Домедична допомога в умовах бойових дій» на базі коледжу.

Упродовж модуля учасники:

- оволоділи поняттями тактичної медицини, її цілями, різницею між тактичною та цивільною домедичною допомогою;
- ознайомилися з правилами й алгоритмами надання домедичної та медичної допомоги у зонах бойових дій;
- дізналися про правила накладання джгутів, алгоритм проведення серцево-легеневої реанімації та як зупинити масивну кровотечу.

Відтак 90 педагогів Львівщини освоїли нові знання й отримали відповідні сертифікати, з чим ми їх і вітаємо.

Інші ініціативи

За останній рік у коледжі впроваджено новий цикл спеціалізації – фельдшер екстреної медицини. При коледжі запрацював Тренінгово-ресурсний центр від UNICEF Ukraine. На базі центру стартувало Навчання з відповідального батьківства, де наші викладачі – сертифіковані тренерки Галина Кучабська та Наталія Романишин – навчають нових підходів у вихованні дітей від 0 до 3 років.

Підготовлено тренінг та відзнято навчальний фільм «Догляд за лежачим пацієнтом вдома» для соціальних працівників (<http://surl.li/twvzas>).

Восени ми провели вже IV Осінній медсестринський форум у Львові, який став платформою для щорічних зустрічей, вдосконалення навичок та обміну досвідом медсестринської спільноти України.

Продовжуємо працювати, навчатися та навчати, волонтерити та донатити, аби гідно зустріти нашу Перемогу!

ОСВІТНІ ІНІЦІАТИВИ ТА ВОЛОНТЕРСТВО: СПІЛЬНИЙ ШЛЯХ ДО ПЕРЕМОГИ

Навчання під час війни стало не лише викликом для української освітньої системи, але й чинником її адаптації та розвитку. В умовах війни було внесено значні корективи, але водночас з'явилися нові можливості для навчання та саморозвитку.

З початком війни наш заклад швидко адаптувався до нових умов. Завдяки розвитку інформаційних технологій та використанню онлайн-платформ, як от Google Meet, Google Classroom та Moodle, ми продовжили безперервне навчання. Водночас у складний для країни час ми змогли розвинути волонтерську діяльність, допомагаючи тим, хто цього потребує.

З перших днів війни у Відокремленому структурному підрозділі «Горохівський фаховий коледж Львівського національного університету природокористування» з ініціативи директора коледжу Олега Жельчика та студентської ради запрацювали два волонтерських центри: волонтерський рух «Твори добро», який об'єднав викладачів, працівників та небайдужих жителів громади, з-поміж яких є і внутрішньо переміщені особи, та студентський волонтерський центр «В єдності сила» surl.li/mrpsosf

Волонтерство стало рушійною силою у допомозі країні у важкий період війни. Виготовляючи сувенірну продукцію та випікаючи кондитерські вироби, які реалізуються на ринку нашого міста та за його межами, ми змогли налагодити спільну діяльність із мешканцями територіальної громади, а також внутрішньо переміщеними особами, сприяючи їх інтеграції та адаптації, та міжнародну співпрацю з українською діаспорою в США і освітніми закладами Польщі.

Волонтерська діяльність дає змогу студентам більше розкрити свої здібності, розвинути відповідальність під час роботи в команді, висувати ідеї, планувати та втілювати свої задуми, при цьому маючи велику мотивацію у підтримці наших захисників, з-поміж яких багато випускників нашого закладу.

Велике значення у волонтерській діяльності та освітньому процесі відіграє гурткова робота. Для прикладу, учасники гуртка «Сучасний маркетинг» розробляють ідеї з виробництва сувенірної продукції, виробляють її та набувають навичок в її реалізації. Це здебільшого студенти спеціальності «Підприємництво та торгівля». Паралельно з волонтерством в коледжі розвиваються ініціативи, що популяризують народні звичаї та традиції. Чудовим прикладом цього є діяльність літературної студії «Рідне слово». Її учасники не лише займаються творчістю, а й активно досліджують культурну спадщину України, виготовляють ляльки-мотанки, різдвяні дідухи, стрітенські свічки, вербові композиції тощо.

Майбутні агрономи, технологи, фінансисти, обліковці активно долучаються до фасування сухих пайків, висушених викладачами супових та борщових наборів, які мають підвищений попит у військових на передовій. Така синергія освіти та волонтерства допомагає здобувачам освіти набути практичних навичок в умовах сучасних викликів та водночас спрямована на виконання одного з першочергових завдань закладу освіти – допомога Збройним силам України. <http://surl.li/gmttrc>

У коледжі постійно проводять ярмарки в підтримку Збройних сил

України та майстер-класи, зокрема з писанкарства, бісероплетіння, виготовлення патріотично розмальованих медових пряників, квітів зі стрічок. На ці заходи запрошують учнів середніх шкіл, що дає змогу створювати позитивний імідж закладу та допомагає в профорієнтаційній роботі.

Навчання під час війни в Україні показало велику гнучкість, адаптивність і стійкість студентів та викладачів. Хоча війна створила значні труднощі для освітнього процесу, це також стало стимулом для розвитку нових форм і підходів до навчання, сприяло зміцненню національної свідомості та

загальному згуртуванню суспільства, об'єднанню людей літнього віку, внутрішньо переміщених осіб, викладачів і студентства заради спільної мети – перемоги.

Галина ГАЙДА,
викладач, керівник гуртка
«Сучасний маркетинг»,
Світлана САВЧЕНКО,
методист ВСП «Горохівський
фаховий коледж Львівського
НУП»

Надія ПАРНЕТА,
завідувачка бібліотеки
Борщівського агротехнічного фахового
коледжу

«Робота відбере значну частину вашого життя, і єдиний спосіб отримувати від життя задоволення – вірити, що ви робите гарну роботу. А єдиний спосіб робити щось добре – це по-справжньому любити те, чим ви займаєтесь»
Стів Джобс

Співпраця&партнерство допомагає нам удосконалювати робочі процеси, впроваджувати інновації, ділитися досвідом та приносити ще більше користі для користувачів книгозбірні.

Якби описати спільну роботу Державної установи «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти» і Борщівського агротехнічного фахового коледжу, то «Віхи історії» містили б всі сторінки журналу «Фахова передвища освіта». Та сьогодні поговоримо про співпрацю Науково-методичного центру ВФПО і бібліотеки Борщівського агротехнічного фахового коледжу, яка протягом багатьох років моєї діяльності як завідувачки бібліотеки, на мою думку, є справжньою наукою: важливою, актуальною, фаховою, котра має цілі та їх досягнення, можна сказати командна робота.

«Командна робота робить мрію реальністю». Ця фраза, вперше вигадана Джоном Максвеллом у 2002 році, відтоді стала синонімом важливості співпраці. І це не дивно: якщо ви прагнете до великих цілей, команда може допомогти вам досягти їх швидше і з кращими результатами.

Якою ви бачите бібліотеку у своїй уяві?

Суть, роль і робота бібліотеки закладу освіти змінювалася роками. Тепер вона має інший вимір, який набирає все «крутіших» обертів. Науково-методичний центр ВФПО планує, а ми, бібліотеки закладів освіти, виконуємо, підхоплюємо план діями і виходить досить цікава, реалізована, потужна, командна робота. Семінари, конкурси, гостинні зустрічі, марафони спільно зі всіма закладами фахової передвищої освіти, ZOOM-зустрічі, спілкування у вайбер-групі **Все**

ПОГОВОРИМО ПРО СПІВПРАЦЮ&ПАРТНЕРСТВО ЯК ЧИННИК УСПІХУ БІБЛІОТЕКИ

буде LIBRARY завжди дають позитивні результати. Звісно, кожен працівник має бути відкритим до будь-яких інновацій.

Бібліотечні семінари, які щороку проводить Науково-методичний центр ВФПО, завжди проходять на високому професійному рівні, майстерно і продуктивно. Тематика різна: затребувана вимогами часу, події, модернізації бібліотечної справи, промоції книги і читання, сучасні інструменти бібліотечного маркетингу, бібліотеки в онлайн-навчанні і стані війни, популяризація тематичних заходів, проведених працівниками бібліотеки. Теми, що стосуються внутрішньої роботи книгозбірні, проектна діяльність, надання різних консультацій, альтернативних методик та інструментів, зокрема, цифрових можливостей, вироблення спільної стратегії співпраці та координації роботи бібліотек.

Досвід вражаючий і має чимало переваг:

- ▶ професійне і творче зростання працівників бібліотек;
- ▶ важливі знання, які сприятимуть удосконаленню освітнього процесу;
- ▶ обмін ідеями, практичний досвід;
- ▶ впровадження бібліотечних вай-бінновацій у роботу;
- ▶ культивування нових форм і методів бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів;
- ▶ наявність сертифіката про підвищення кваліфікації;
- ▶ завжди допомагає оцінити власний досвід та розвиватися.

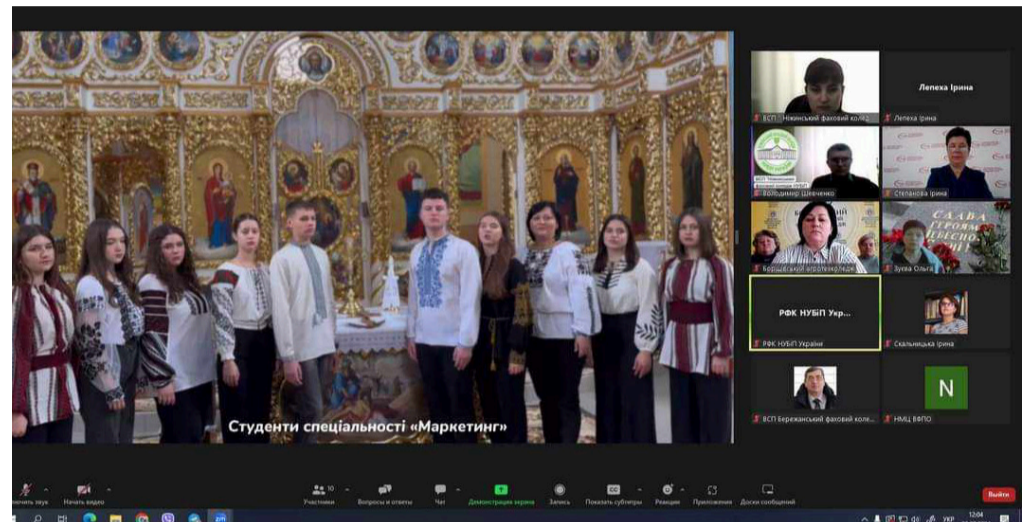
Педагогічний ОСКАР – твій шлях до успіху.

На мою професійну долю випала участь у трьох конкурсах: «Кращий бібліотекар 2018 року» (нагороджена дипломом II ступеня) на базі коледжу Сумського національного аграрного університету; у 2021 році – Всеукраїнському конкурсі професійної майстерності «Педагогічний ОСКАР» («Віртуальний кабінет завідувача бібліотеки Борщівського агротехнічного фахового коледжу», здобуто I місце). Тепер це фейсбук-сторінка бібліотеки <http://surl.li/mcqrqt>, яка у конкурсі «Найкращий бібліотечний онлайн-сервіс 2024» <https://2024.library.batk.edu.ua/> в номінації «Краща бібліотечна сторінка у соціальних мережах» здобула I місце.

Це не просто конкурси. Це дієва щоденна робота.

Це безцінний досвід інноваційної практики, розширення світогляду, професійний розвиток і ріст фахівця, удосконалення бібліотечної діяльності,

розвиток професійної компетентності, що сприяють поглибленню професійних знань бібліотекарів, творчої ініціативи і є своєрідним контролем за рівнем самонавчання, потребують ретельної підготовки, проведення змістовної організаційної роботи. Звісно, у такий спосіб поглиблюються партнерські стосунки із зацікавленими організаціями. А пере-

моги у конкурсах – це високе визнання нашого досвіду роботи із формування іміджу бібліотеки, нашої щоденної праці і нашого професіоналізму та інноваційного розвитку бібліотек закладів освіти.

Якою я бачу книгозбірню як завідувачка бібліотеки?

Це не просто читальний зал, це бібліотечний простір:

- комфортний і зручний, що відповідає вимогам часу;
- простір навчання – вчитися за допомогою відкритого доступу до знань та інформації;
- локація зустрічей – відкритий, публічний простір, де можна зустрітися з друзями та однодумцями поза навчанням, відпочити;
- простір натхнення – організація різних бібліотечних подій та заходів;
- книгозбірня повна людей, в якій ве-

деться щоденна робота, спрямована на користувача бібліотеки, його потреби і запити.

Ми не лише учасники освітнього процесу, ми – його творці. Наша ціль – студент. Наша місія – розкрити в молодій людині потенціал, виховати її культурною і грамотною особистістю, що буде готова до будь-яких змін.

Співпраця&партнерство – це формат професійного успіху фахівця, великий життєвий досвід, нові знайомства і перспективи, імідж бібліотеки, жива, дієва робота, представлена в статті. Ми відкриті до співробітництва, підтримаємо кожну можливість спільного втілення ідей, проектів і планів. Будемо разом на одній хвилі та будь-якій взаємодії!

ЛІСИ У ВОГНЯХ ВІЙНИ: МОЛОДЬ НАПОГОТОВІ!

Лісові ресурси є надзвичайно важливими для України, їхній стан безпосередньо впливає на екологічну безпеку та економічну стабільність. Нинішнє законодавство не завжди дозволяє ефективно управляти цими ресурсами, що призводить до їхнього виснаження та деградації. В Україні досі немає документа лісової політики як Закону України, який би визначав стратегічне бачення держави щодо основоположних, пов'язаних з лісом питань, зокрема, розподілу власності на ліси, ролі держави у збалансованому лісоуправлінні, напрямів та цілей розвитку лісового господарства як на національному, так і регіональному рівнях. Також адаптація лісового законодавства України до європейських стандартів є невідкладним завданням. Упровадження цих змін дозволить не лише зберегти ліси, але й забезпечити сталий розвиток лісової галузі, підвищити екологічну безпеку та зміцнити позиції України на міжнародній арені. Важливо, щоб ці реформи були здійснені в інтересах майбутніх поколінь, забезпечуючи збереження природних ресурсів і створення умов для сталого розвитку нашої країни.

Через бойові дії на території України кількість знижених пожежами лісів постійно зростає. Ліси під час війни застосовують у військовій тактиці, легко руйнуються і складно відновлюються, тому і страждають найбільше серед всіх типів екосистем.

Пожежа – один з найбільш руйнівних наслідків війни, особливо на природних територіях. Вона призводить до знищення всіх живих створінь, зокрема значні втрати ґрунтової фауни. Залежно від типу біотопів (екосистем) і пори року, пожежі також мають широкий спектр впливу на рослинний світ: від незначно-

го – у випадку зимових пожеж у степу, і до катастрофічного – у лісах.

Лісові екосистеми – це основа екологічного балансу нашої планети. Вони очищують повітря, регулюють водний цикл, захищають ґрунти від ерозії та зберігають біорізноманіття. Однак у періоди війни ці природні багатства зазнають руйнівного впливу.

Війна ставить ліси під загрозу як у прямий, так і в опосередкований спосіб. Пожежі, спричинені обстрілами, неконтрольована вирубка дерев для військових чи побутових потреб, забруднення ґрунтів і вод токсичними речови-

нами – все це завдає нищівної шкоди. Ліси нерідко перетворюються на поле бою, втрачаючи здатність виконувати свої екологічні функції.

І навіть у часи кризи, попри всі випробування роль лісів надзвичайно важлива:

- ▶ очищення повітря: дерева продовжують поглинати вуглекислий газ, навіть, якщо частину лісу знищено;
- ▶ регулювання водного циклу: коренева система допомагає утримувати вологу, мінімізуючи ризики повеней і посух;
- ▶ прихисток для біорізноманіття:

навіть у пошкоджених лісах тварини й рослини знаходять місце для виживання.

Закінчення війни відкриє можливості для екологічного відновлення, основними кроками якого мають бути:

- ◆ розмінування та очищення території від вибухонебезпечних предметів, залишків військової техніки та хімічних забруднень;
- ◆ посадка нових дерев з урахуванням природних особливостей місцевості;
- ◆ розвиток програм підтримки – залучення ресурсів держави, громад і міжнародних організацій для відновлення природного середовища.

Вплив війни на економіку країни потребує й регулювання кадрового потенціалу, важливим є підтримка підготовки кадрів для лісового господарства, незменшення державного замовлення.

Здобувачів освіти спеціальності «Лісове господарство» Іллінецького аграрного фахового коледжу щороку долучають до збереження й відновлення зелених зон. Практичні заняття дають їм змогу здобути не лише теоретичні знання, а й реальний досвід. Серед основних напрямів роботи є:

- посадка дерев на нових територіях і догляд за існуючими насадженнями;
- топіарна стрижка дерев – надання їм декоративної форми. Цей метод поєднує красу й практичність, адже дозволяє створювати естетичні ландшафти (що є теж не менш важливим у період війни);
- лісопатологічні дослідження, під час яких студенти вчаться виявляти хвороби та шкідників дерев, а також підбирати ефективні методи захисту.

Особливу увагу майбутні фахівці приділяють збереженню хвойних порід. Напередодні різдвяно-новорічних свят вони беруть участь в екологічній акції «Не рубай ялинку!», пропонуючи альтернативи вирубці: створення новорічних композицій або використання штучних ялинок.

Проблема знищення лісів під час воєнних дій виходить за межі окремих країн. ООН та інші організації пропонують програми з відновлення природних територій. Водночас необхідно розробити міжнародні законодавчі механізми, які б мінімізували шкоду природі в умовах збройних конфліктів.

Ліси залишаються одним із найцінніших природних ресурсів, навіть у складні часи. Їх захист і відновлення після війни – це внесок у майбутнє нашої планети, адже екологічна безпека є основою для стійкого розвитку всього людства.

Світлана АРЖАНЦЕВА,
викладач лісогосподарських
дисциплін
Іллінецького аграрного фахового
коледжу

Щороку 22 грудня українські енергетики відзначають професійне свято працівників енергетики та електротехнічної промисловості України. Це свято згідно з Указом Президента України від 25 квітня 2001 року встановлено для визнання заслуг працівників енергетичної промисловості в економічному розвитку, удосконаленні й підтримці повсякденного рівня життя країни.

День енергетика сьогодні – це свято тих, хто веде битву за світло в найтемніші часи. На жаль, слово «битва» для енергетиків нині не алегоричне, армія російської федерації третій рік атакує нашу енергосистему, завдаючи значних руйнувань, про це промовляють моторошні цифри – понад дві тисячі ракет і дронів на енергетичні об'єкти: 15 ракетних і 18 дронів масованих атак протягом 2022-2023 років і ще 12 – в 2024. Проте попри жакіття війни українські енергетики впевнено демонструють свій високий професіоналізм та доводять, що здатні на неможливе. Представники «найсвітлішої та найтеплішої» професії продовжують розвивати енергетичну галузь України на благо її народу, відбудовувати й відновлювати енергетичні об'єкти, забезпечуючи енергетичну стійкість країни.

Шлях від генерування енергії до її появи в розетці (чи тепла – в радіаторах) довгий. На всіх етапах працюють люди і саме від них залежить наше звичне комфортне життя. Ці люди займаються перетворенням ресурсів у той чи інший вид енергії, розробляють спеціальні енергетичні пристрої, здійснюють їх монтаж, усувають поломки, контролюють роботу обладнання, яке потребує якісного та щоденного обслуговування. Жоден котел, жоден насос, жодна електроустановка не зможуть працювати без висококласного фахівця.

Де ж здобути цей фах, як його навчитися? Як стати фахівцем в галузі енергетики? Якщо говорити про столицю України і обирати серед закладів ФПО, то першим у списку однозначно постає Київський енергетичний фаховий коледж (КЕФК) – закладом фахової передвищої освіти і здійснює свою діяльність на підставі ліцензії Міністерства освіти і науки України, яка забезпечує право надання освітніх послуг, пов'язаних з одержанням фахової передвищої освіти на рівні кваліфікаційних вимог до фахового молодшого бакалавра. Коледж має ліцензію Головного управління освіти і науки Київської міської державної адміністрації, яка забезпечує право надання повної загальної середньої освіти.

Фахівці, які здобули освіту за освітньо-професійними програмами Київського енергетичного фахового коледжу, обізнані в питаннях виробництва, розподілу і постачання електричної та теплової енергії, легко інтегруються в діяльність підприємств різних форм власності, адже споживання енергії пов'язане з усіма видами господарської діяльності: з опаленням будинків, приготуванням їжі, рухом транспортних засобів, промисловістю, сільськогосподарським виробництвом тощо. Очевидно,

ДЕНЬ ПОВЕЛИТЕЛІВ ЕНЕРГІЙ

що для забезпечення підприємств міста Києва кадрами КЕФК є ключовим освітнім закладом. Серед стейкхолдерів КЕФК поважні підприємства, як-от:

- ПрАТ «ДТЕК Київські електромережі»;
- СП «Київські ТЕЦ» та СП «Київські теплові мережі»;
- КП «Київтеплоенерго»;
- ТОВ «Євро-Реконструкція»;
- Філія «Дарницький вагоноремонтний завод» АТ «Українська залізниця»;
- АТ «Фармак»;
- ТОВ «Енергомонтажсервіс»;
- ТОВ «ЮТЕМ-ІНЖІНІРИНГ»;
- ПАТ Інститут «Енергопроект» та інші.

Наш коледж щороку отримує і виконує регіональне замовлення на підготовку фахівців, фінансування якої здійснюється з бюджету міста Києва. Ба більше, через визначення енергетики як однієї із пріоритетних галузей, що потребує особливої підтримки з боку держави під час війни, та зі зростанням попиту на кадрове забезпечення енергетичної галузі, у 2024 році було збільшено обсяг регіонального замовлення на підготовку фахових молодших бакалаврів спеціальностей 141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка, 143 Атомна енергетика та 144 Теплоенергетика.

Щороку за участі представників підприємств міста Києва в КЕФК відбувається засідання комісії з розподілу здобувачів освіти IV курсу для проходження технологічної та переддипломної практики з подальшим працевлаштуванням.

Київський енергетичний фаховий коледж завжди був і залишається славним своїми людьми. Пишаємося тим, що в нашому освітньому закладі працюють висококваліфіковані та творчі професіонали, з-поміж яких немало практиків, що мають значний досвід роботи у сфері енергетики.

З листопада 2002 року коледж очолює Михайло Іванович Левченко – почесний енергетик України, відмінник освіти. У грудні 2024 року за особистий внесок і видатні досягнення у розвитку освіти міста Києва директор Київського енергетичного фахового коледжу Ми-

хайло Левченко був номінований на присвоєння звання «Почесний громадянин міста Києва». Михайло Іванович Левченко, як досвідчений керівник, проявляє ґрунтовну професійну компетентність, володіє сучасними ефективними формами та методами організації освітнього процесу й управління освітнім закладом фахової передвищої освіти.

Однією із сучасних форм здобуття освіти є дуальна освіта. У червні 2019 року Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про фахову передвищу освіту», який, зокрема, впорядкував питання дуальної освіти в коледжах. Перша реалізація взаємодії підприємства, закладу освіти і вмотивованого здобувача освіти відбулася в 2019-2020 навчальному році як спільний проєкт компанії ДТЕК Київські електромережі, Київського електромеханічного коледжу, Національного університету харчових технологій та Київського енергетичного фахового коледжу, в рамках якого було надано змогу 17 здобувачам освіти розпочати будувати власну кар'єру в енергетичній сфері, поєднуючи навчання та роботу. Головні переваги дуальної освіти в тому, що вона передбачає 60% практичного навчання на підприємстві та 40% освітнього процесу відводиться на опанування теорії в коледжі. В основі проєкту – закріплення здобутих знань в умовах виробництва. Дуальна освіта готує майбутніх працівників за потребами роботодавця. Після випуску здобувачі освіти адаптовані й уміють працювати з обладнанням конкретного підприємства.

Крім того, зв'язки Київського енергетичного фахового коледжу зі стейкхолдерами здійснюються через отримання пропозицій та зауважень від стейкхолдерів щодо освітніх програм та нормативно-правових актів коледжу. Усі пропозиції ретельно вивчаються та впроваджуються в освітній процес.

Поряд з аудиторними заняттями у Київському енергетичному фаховому коледжі передбачено проведення занять у формі екскурсій. Навчальні екскурсії організовують з метою забезпечення активізації мислення і мотивації пізна-

вальної діяльності здобувачів освіти, знайомства з роботою наявного сучасного обладнання підприємств. Отримана під час навчальних екскурсій інформація сприяє ґрунтовному осмисленню і міцному засвоєнню навчального матеріалу, що надається для вивчення під час аудиторних занять, а надалі дасть змогу здобувачам освіти свідомо підійти до вибору спеціалізації та майбутнього місця роботи у сфері енергетики, щоб пов'язати своє професійне зростання з відбудовою, відновленням та процвітаням енергетичної галузі України.

Кому варто розглянути енергетику як галузь для прокладання свого професійного шляху? Хто наші потенційні вступники? Обирають енергетику своєю майбутньою сферою професійної діяльності ті, хто полюбляють точні науки та вміють концентруватися над кількома завданнями водночас. Сучасна молодь – це вже екологічне покоління – більш ініціативні люди із новаторським мисленням, вони йдуть в енергетику ще для того, щоб долучитися до розв'язання проблеми зміни клімату.

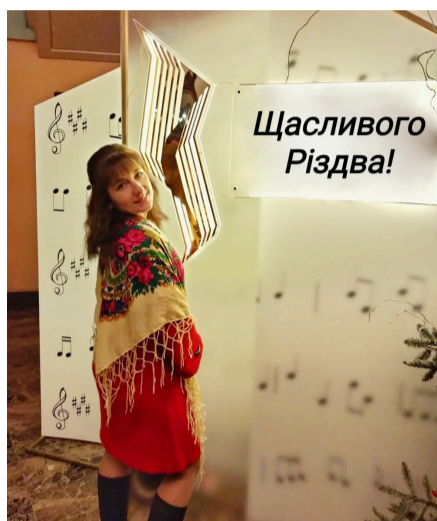
Ми не замислюємося про те, звідки береться енергія, допоки у нас не відключають світло або опалення. Якщо ж це трапляється, ми не можемо повноцінно жити чи працювати, навіть увяйти собі життя без електричної і теплової енергії неможливо. Людство потребує енергії, як повітря. За досить короткий проміжок часу людство здолало шлях від вітряних млинів до сонячних батарей, навіть складно увяйти, що буде далі. Можливо, ми настільки приборкаємо енергію, що зможемо її контролювати силою думки або зробимо інші неймовірні відкриття, які змінять весь наш світ. Однак зрозуміло одне – люди, які працюють у сфері енергетики, завжди будуть на передовій доленосних змін.

Тетяна СВИРИДЕНКО,
заступник директора
з навчальної роботи,

Олена ГРУЩИНСЬКА,
викладач, голова циклової комісії
Київського енергетичного фахового
коледжу

ПІД ЗОРЕЮ РІЗДВА: ЯК ЗИМОВИЙ ФОЛЬКЛОР ВИХОВУЄ ЛЮБОВ ДО РІДНОГО

Надія ШУМЛЯНСЬКА,
викладач української мови
та літератури
ВСП «Фаховий коледж інформацій-
них технологій
Національного університету
«Львівська політехніка»

У нашому динамічному сьогодні, коли самотність традицій кожного народу поступається масовій культурі, молоде покоління змушене шукати відповіді на питання: як усвідомити себе, свою роль у власній державі та світі? Як зберегти індивідуальність особисту на свого народу в часи лихоліття? Цей виклик стає ще гострішим у часи війни, коли зростає загроза втрати історичної пам'яті, культурної спадщини та внутрішньої єдності нації. Інформаційний простір, перенасичений чужими ідеями, та болючі суспільні перевтілення нерідко залишають молодь без орієнтирів, що визначають її місце у світі.

На цьому тлі національне виховання постає як потужний інструмент для формування самоідентифікації й патріотичних почуттів. Його принципи в різний час обстоювали Олександр Духнович (1803-1865), Костянтин Ушинський (1823-1870), Григорій Ващенко (1878-1967). Надзвичайна педагогиня Софія Русова (1856-1940) зауважила, що саме фольклор допомагає формувати учневі систему вартостей, виплекану багатовіковим народним духом. Багатогранна народна творчість є втіленням найвищих національних і світових естетичних здобутків, слугує містком між минулим етносу та його повсякчас плінним майбутнім.

Хоча увесь пласт українського фольклору є цінним і самотнім, і неможливо знехтувати жодним його елементом, проте на своєму практичному досвіді хочу піднести зимову календарно-обрядову традицію як засіб національно-патріотичного виховання. Колядки, щедрівки, віншівки тощо не лише знайомлять молодь із багатством рідної культури, а й пробу-

дують гордість за своє походження, допомагають усвідомити глибинний зв'язок із попередніми поколіннями.

Незрівнянні українські коляди та колядки, розмаїті за своїми мотивами та образами. Перші оспівують народження маленького Ісуса, різноманітні біблійні сюжети та християнські історії, яких немає в канонічному Святому Письмі. Другі – надзвичайний літопис життя українського народу, що втілює побут, мрії та побажання наших предків. Щедрівки, назва яких, як зауважив Олександр Потебня, є «незнана поза українською етнічною територією», величають господаря, його родину, закликають щастя і добробут в дім. Схожими до щедрівок є інші новорічні побажання – віншування. У цих обрядових піснях свій відбиток залишили і стародавні весняні (адже раніше Новий рік святкували із приходом весни), ба навіть купальські та обжинові святкування, переповідки із життя хліборобів, ремісників, розповіді княжої доби, що об'єднує колядки із весільною драмою.

Українська вертепна феєрія узагальнює найкращі надбання різдвяної пісенної традиції та дає простір для креативності молоді. Здобувачі освіти поглиблюють своє розуміння української ментальності, знання про народні пісенні твори, особливості їх виконання. До того ж, здобувають організаційні, театральні навички, готуючись до презентації свого вертепу. Тут незамінною є роль викладача як керівника, порадирика та одного з виконавців проекту, який дає учням змогу самостійно підготуватися до свята, проте завжди готовий надати підтримку своїм вихованцям. Зрештою, створений спільними зусиллями та проведений в позаурочний час вертеп позитивно впливає на навчальний процес студентів, дарує відчуття свята, зближує колектив та створює емоційний зв'язок із культурною спадщиною, що залишається на все життя.

Педагогічний колектив нашого закладу освіти мотивував студентів, майбутніх техніків-електрозв'язківців і техніків-програмістів, для створення вертепу. Вихованці ВСП «Фаховий коледж інформаційних технологій Національного університету «Львівська політехніка» виявили неабияку зацікавленість у події, зголосилися самостійно підготувати святкові костюми, створити та втілити пісенні твори з добірки народного репертуару. Як результат, утворили театральний колектив із двадцяти студентів, підготували особливий сценарій, в якому влучно поєднали традиційні вертепні образи (Янгола, Ірода, Пастуха тощо) із сучасними реаліями (Військовий ЗСУ, «осучаснений» Чорт). Особливу

гордість викликала цілеспрямованість та підготовка студентів, необхідна для виконання українських народних колядок та віншувань. Частково наслідуючи народну тріоїсту музику, учні підготували музичний супровід у складі скрипки та бубна, виконали, окрім популярних різдвяних творів «Добрий вечір тобі» та «Бог ся рождає», менш відомі регіональні колядки. Маємо надію, що ця подія перетвориться на щорічну традицію та дасть поштовх до нових студентських ініціатив з популяризації народного традиційного мистецтва.

Водночас вивчення українських зимових традицій не припинилося після ходіння студентського вертепу. На заняттях української літератури я неодноразово доповнювала передбачені в навчальній програмі біографічні відомості поетів та письменників цікавими фактами із життя постатей, що вивчаємо. Безумовно, неможливо сповна зрозуміти усю красу різдвяної творчості Богдана Ігоря-Антонича, не знаючи традицій його сім'ї, мистецтва його рідного краю. Не менш цікавим для студентів було дізнатися про святкові звичаї

родини Косачів (наприклад, спогади Лесі Українки про підготовку двох новорічних ялинок), Лисенків, Франків, Коцюбинських (фольклористичні матеріали Івана Франка та Михайла Коцюбинського з Криворівні є неocenними, адже цей досвід вплинув на колоритний «гуцульський цикл» прозаїків), дисидентів Василя Стуса, Івана Дзюби, Алли Горської і багатьох інших. Впевнена, що такий підхід не лише сприяє літературній обізнаності студента, але й стирає кордони між здобувачем освіти та автором, дає можливість знайти чимало спільного з тими визначними українцями, які жили задовго до нас, проте розділяють з нами однакові мрії та ідеї, спільний невмирущий дух Різдва.

Зимовий календарно-обрядовий цикл, мов зоряний навігатор, веде нас крізь віки, відкриваючи таємниці життя наших предків, їхні прагнення та віру у вічні цінності: доброту, єдність, любов до рідного краю. Саме через цей унікальний пласт культури виховуються не лише естетичний смак, але й національна свідомість, гордість за свою спадщину.

Леся ЩЕРБАКОВА,
методист Науково-методичного центру
ВФПО

ДАРУЙТЕ СВІТЛО ТИМ, ХТО ЙОГО ПОТРЕБУЄ...

У світі, де складні обставини випробовують людяність, особливої уваги набувають добрі справи та взаємна підтримка, кожен промінчик доброти стає надзвичайно важливим. Саме з цією метою в рамках німецько-українського проєкту «Сприяння розвитку професійної освіти в аграрних коледжах України (FABU)» 3 грудня 2024 року в Науково-методичному центрі ВФПО відбувся захід під назвою «Маленький промінчик доброти у важкі часи», приурочений українським студентам аграрних закладів освіти, батьки яких загинули на війні, ставши прикладом справжнього прояву турботи та співчуття.

16 студентів із 4 закладів освіти, які співпрацюють із FABU: ВСП «Глухівський агротехнічний фаховий коледж Сумського НАУ», Мирогощанський аграрний фаховий коледж, Іллінецький аграрний фаховий коледж, Липковатівський аграрний фаховий коледж, взяли участь у заході:

Мета заходу – не лише матеріальна допомога, а і надання студентам змоги відчувати тепло людських сердець.

Відкриваючи захід, Ганс Георг ХАССЕНПФЛЮГ, керівник проєкту FABU, акцентував увагу на підтримці студентів, чий батьки полягли за незалежність України. Також виступили Олена ШИКОВА, державний експерт експертної групи з питань фахової передвищої освіти Міністерства освіти і науки України, Тетяна ІЩЕНКО, директор Науково-методичного центру ВФПО, Райнер ПЕРАУ, виконавчий директор Німецько-Українського торгово-промислової палати (АНК Ukraine).

Організатори події відзначили, що це лише початок. Планується створення системної підтримки таких студентів через проведення заходів психологічної допомоги.

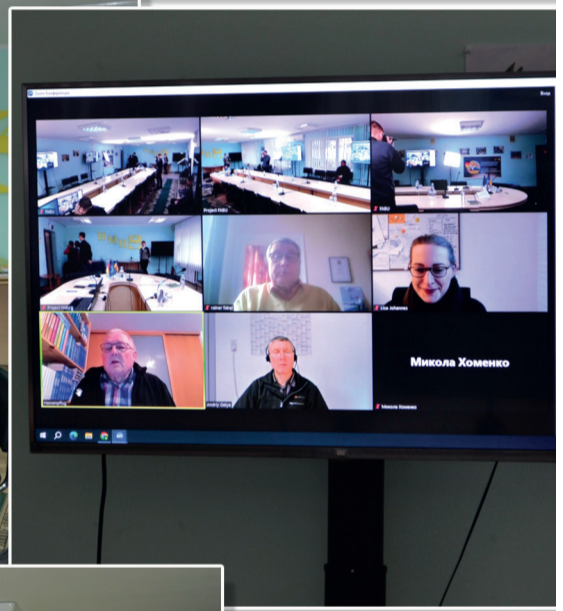
«Ми хочемо подарувати цим студентам не лише матеріальну підтримку, але й віру в те, що вони не самі в цьому світі, і поруч завжди знайдуться люди, які готові їх підтримати», – зауважив Ганс Георг ХАССЕНПФЛЮГ.

Зважаючи на війну в нашій країні, а також керуючись бажанням допомогти безпосередньо молодому поколінню, численні приватні донори, сільська молодь Нижньої Саксонії, регіональні асоціації сільських жінок Нижньої Саксонії, кооперативи та асоціації випускників провели роботу щодо підтримки студентам загиблих воїнів. Цей захід об'єднав та показав, що доброта й співчуття залишаються незламними навіть у найважчі часи. Це промінчик, який зігріває серця і дарує надію на краще майбутнє.

Захід став справжнім джерелом натхнення для багатьох. Батьки поділилися своїми враженнями про важливість таких ініціатив.

Зібрані кошти в розмірі 1000 євро для підтримки вручили на заході кожному студенту, який опинився у складних життєвих обставинах.

Донори сподіваються, що надана ними допомога сприятиме подальшому професійному зростанню майбутніх молодих фахівців. І вірять, що подібні ініціативи не тільки допомагають людям у скруті, але й об'єднують суспільство, нагадуючи про важливість простих, але щирих вчинків.

продовження, початок на стор. 10

Діалог вела **Інна РОЩЕНКО**, методист відділу освітніх інновацій Науково-методичного центру ВФПО

Щоб краще зрозуміти українських студентів та їхні плани на майбутнє до вашої уваги коротке інтерв'ю зі здобувачами освіти Липковатівського аграрного фахового коледжу, які отримали донорські кошти, Аліною Говорухою, студенткою 3 курсу ветеринарного відділення спеціальності 211 Ветеринарна медицина, та Володимиром Пінцешем, студентом 3 курсу технологічного відділення спеціальності 201 Агрономія.

► Чому ви обрали навчатися саме в Липковатівському аграрному фаховому коледжі. Що зробило саме його привабливим для вас?

Я не обирала заклад освіти. Я обрала спеціальність «Ветеринарна медицина». Мені завжди хотілося приносити користь людям, робити щось важливе та значуще. Тому я обрала професію ветеринарного лікаря, адже люблю допомагати іншим. Дома у мене проживають домашні улюбленці: чотири котики та європейська вівчарка.

Для мене коледж був новим місцем, що приваблював можливістю навчання. Минув час, і я полюбила його. Його атмосферу, яка абсолютно унікальна й автентична. Його структуру, яка дає змогу знайти місце кожному, маючи лише бажання. Але найбільше в коледжі мені подобаються люди. Тут усі – велика родина. Не завжди дружна і не завжди близька, але така своя.

Врешті-решт, який ще заклад освіти може генерувати стільки цікавих подій, що запам'ятовувалися б усім?

Індивідуальний підхід до потреб кожного студента, високоорганізований освітній процес через відкриту комунікацію із викладачем, коли студент має змогу стати активним учасником у вивченні обраної галузі.

Максимальна наочність, співпраця, всебічне обговорення вигідно виділяють коледж з-поміж інших закладів освіти.

У Липковатівському аграрному фаховому коледжі навчалось багато моїх знайомих та друзів, а також мій рідний дядько. Тому вибір був очевидним.

► На що плануєте витратити отримані кошти?

Вважаю, що найкраща інвестиція – інвестиція у себе.

Можна витратити все, але тільки не знання і досвід. Певну суму ще планую витратити на тварин та 10% покласти на депозит, сума якого поступово зростатиме. звісно, спочатку це не так багато, але вже через кілька років сума надаватиме впевненість у майбутньому. Важливо не піддатися спокусі все витратити.

► Де плануєте проходити навчально-виробничу практику?

Я хотіла б пройти навчально-виробничу практику у ветеринарній клініці, бо планую брати участь у міжнародній програмі проекту FABU.

► Які моменти студентського життя вам запам'яталися найбільше?

Для мене навчання було завжди цікавим та пізнавальним. Найцікавіше, звісно, відбувалося в стінах гуртожитку, де було дійсно круто.

Хороша група. Прекрасні викладачі. Дружня атмосфера, глибокі бесіди. Щирі розмови з друзями. Це цілий світ непересічних особистостей. Нам реально повезло з куратором.

► Які плани на майбутнє?

Плани на майбутнє – найкращий інструмент для гарантованого щастя не через рік-два, а вже зараз. Я знаю точно, до чого прагну, впевнено йду до мети – закінчити коледж та заклад вищої освіти і в подальшому відкрити ветеринарну клініку. Хочеться боротися проти тестування продукції на тваринах.

Вивчити кілька іноземних мов і подорожувати. Круто розуміти, про що говорить іноземець і підтримувати з ним розмову. А ще краще відвідувати інші країни, отримувати море незабутніх емоцій, не знати кордонів у спілкуванні.

► Які ваші інтереси поза навчанням?

Я люблю малювати, мені подобається музика. Захоплююся корейською культурою. Вивчаю корейську і англійську мови. Поліглоти живуть цікавим життям, тоді чому не почати з англійської і дійти до корейської?

► Як би ви були чарівником, якими надприродними можливостями ви наділили б себе?

Якби я була чарівником, то я зробила б так, щоб у світі запанувало добро і закінчилася ця клята війна. Але я маю сокровенне бажання – розуміти мову тварин.

Заклад освіти знайшов в інтернеті, коли шукав місце для навчання за обраною спеціальністю. Вибір зупинив саме на ньому через позитивні відгуки та хорошу репутацію. Мене сильно вразило приємне та зручне розташування коледжу: зелена зона, чисте повітря, впорядкована територія студентського містечка.

Про професію агронома я мріяв з дитинства і планував пов'язати життя з цією сферою діяльності. Я усвідомлено підійшов до цього вибору. Агрономом сьогодні бути модно, ця робота добре оплачується. Аграрна галузь сьогодні – вельми перспективна, дає можливості для професійного розвитку. Вже під час навчання зрозумів, що професія агронома мені цікава і подобається, у коледжі створено найкращі умови для її опанування. Нас учать розбиратися у видах ґрунтів, етапах росту і розвитку с/г культур, принципах будови, роботи та застосування техніки.

А ще Липковатівський аграрний фаховий коледж одним із важливих пріоритетів розвитку вибрав органічне землеробство. Ведення екологічного землеробства є необхідністю, яка продиктована часом. Органічне землеробство та екологічно чиста продукція набуває все більшої популярності в світі.

Уже на першому курсі я усвідомив, що якісним фахівцем я стану тільки після закінчення цього закладу освіти, тут я отримаю знання ринку біопрепаратів та регулювання їх використання; технологій органічного землеробства; мікробіології в сільському господарстві. Ми – аграрна країна і за це треба триматися. Головне – знати свою роботу, любити землю, любити професію, яку ти обрав, і працювати з віддачею.

Кошти донорів планую витратити на навчання і саморозвиток.

А ще хочу зібрати особисту бібліотеку якісних книг.

Певну суму ще планую витратити на рідну людину: порадую свою маму подарунком.

Я хотів би пройти виробничу практику в Німеччині. Саме тому і подав заяву на проходження літньої практики в цій країні. У подальшому планую далі брати участь у міжнародних програмах.

Студентське життя – найпрекрасніша пора. Саме студентські роки найцікавіші і незабутні. Найбільше запам'яталося перше знайомство зі своїми одногрупниками, з якими ми завжди весело й активно проводимо час, та викладацьким складом, який завжди намагається зацікавити своїм предметом і зробити так, щоб ми здобували лише актуальні та потрібні знання.

Я вважаю, що робота агронома – це моя доля, ти кожен раз твориш чудо, даєш життя рослинам, за ними постійно слідкуєш, контролюєш їх фази розвитку, допомагаєш їм в процесі росту. Всі результати твоєї праці залежать тільки від тебе.

Агроном – це творча професія, агроном – це найперспективніша професія.

Хоча середньої спеціальної освіти буде досить для того, щоб знайти роботу, але для серйозного кар'єрного росту вища освіта просто необхідна. Я планую продовжити навчання у закладі вищої освіти.

Займаюся активним спортом, вивчаю іноземні мови, подобається ремонтувати техніку друзів.

Я хотів би мати телепатичні здібності, щоб використати цей потенціал для поліпшення якості життя людей.

СПОРТИВНІ ОЛІМПІ

ДЗЮДО. ЧЕМПІОНАТ УКРАЇНИ СЕРЕД МОЛОДШИХ ЮНАКІВ ТА ДІВЧАТ ДО 15 РОКІВ

3 - 5 грудня 2024 в м. Тернопіль відбувся Чемпіонат України з дзюдо серед молодших юнаків та дівчат до 15 років. Майже 600 спортсменів виборювали першість на чемпіонаті України. Вагомих здобутків досягли вихованці фахових коледжів.

Здобутки вихованців Харківського фахового коледжу спорту:

I місце у ваговій категорії понад 73 кг – Захар Замай;

III місце у ваговій категорії до 55 кг – Володимир Колпачов;

III місце у ваговій категорії до 66 кг – Максим Тихонов.

Здобутки вихованців ВСП «Олімпійський фаховий коледж імені Івана Піддубного Національного університету фізичного виховання і спорту України»:

II місце у ваговій категорії 52 кг – Дар'я Гузенко;

III місце у ваговій категорії 44 кг – Юлія Смолій.

Здобутки вихованців КЗ «Дніпропетровський фаховий коледж спорту» Дніпропетровської обласної ради:

III місце у ваговій категорії до 40 кг – Анна Григоренко;

III місце у ваговій категорії понад 63 кг – Софія Овсянікова.

КИЇВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ СПОРТИВНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

Всеукраїнські змагання з лижних гонок серед юнаків та дівчат

20-23 грудня 2024 року на трасах навчально-спортивної бази зимових видів спорту «Тисовець», що на Львівщині, відбулися Всеукраїнські змагання з лижних гонок серед юнаків та дівчат.

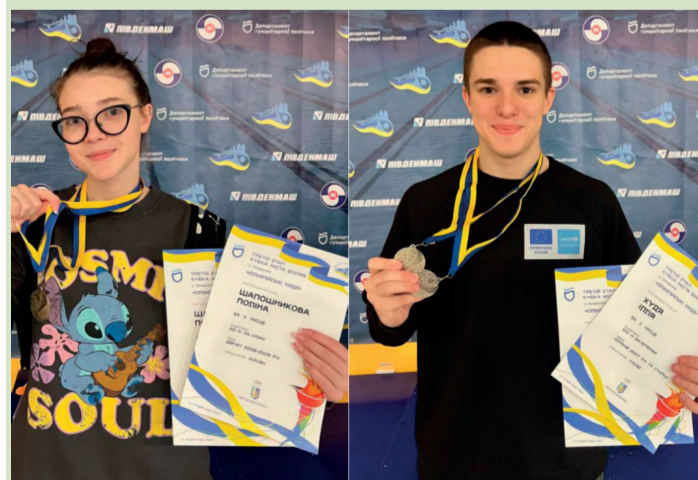
У змаганнях брали участь чотирнадцять команд з різних регіонів України.

До складу команди Київської області ввійшли і представники коледжу, які мали змогу взяти участь у змаганнях всеукраїнського рівня для підвищення спортивної майстерності та набуття змагального досвіду.

Під керівництвом тренерів Володимира Ольшанського і Миколи Кривченко перше місце на дистанції 5 км та друге місце на дистанції 3 км серед старших дівчат здобула вихованка коледжу Ульяна Федоткіна.

ВСП «ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

Вдалилий виступ на Всеукраїнських змаганнях з плавання

Здобувачі освіти спеціальності фізична культура і спорт 1 курсу Поліна Шапошникова і 2 курсу Ілля Худя вдало виступили на Всеукраїнських змаганнях з плавання, які відбулися у м. Дніпро.

Поліна здобула срібну і бронзову нагороди у плаванні 50 і 100 м на спині, а Ілля – подвійне срібло на дистанціях 50 і 100 м батерфляй.

ВСП «ОЛІМПІЙСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМЕНІ ІВАНА ПІДДУБНОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ»

Учні відділення вільної боротьби коледжу відвідали Луцьк, де взяли участь у Всеукраїнському турнірі до дня Святого Миколая Чудотворця. Шестеро вихованців коледжу дісталися фіналів, і четверо стали переможцями. На верхню сходинку п'єдесталу піднялися Іван Хлань (60 кг), Костянтин Іхо (65 кг), Даниїл Іщенко (68 кг) і Роман Сидоренко (92 кг). Срібними призерами стали Вадим Демдюк (80 кг) та Іван Лук'ячук (60 кг).

Також у Києві на Всеукраїнському турнірі на честь олімпійського чемпіона Ельбруса Тедеєва вихованці коледжу змагалися зі старшими суперниками, які мають за плечима медалі чемпіонатів Європи й України, і мали не тільки гідний вигляд а й вагомі успіхи. Срібним призером змагань став Єгор Яшин, бронзовим – Ілля Демченко. За крок від медалі зупинилися Данило Сировець і В'ячеслав Лисиця.

СПОРТИВНІ ІГРИ З АРМРЕСЛІНГУ СЕРЕД СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

На спортивній базі Чернівецького політехнічного фахового коледжу 4 грудня відбулися обласні Спортивні ігри з армреслінгу серед студентів закладів фахової передвищої освіти. Цього року участь в змаганнях узяли 13 команд, загальна кількість учасників – 65.

Студенти продемонстрували високий рівень підготовки, наполегливу боротьбу та видовищні поєдинки.

Переможці та призери змагань

У командному заліку:

I місце – Чернівецький політехнічний фаховий коледж;

II місце – Чернівецький індустріальний фаховий коледж;

III місце – Педагогічний фаховий коледж Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича.

Вагова категорія 60 кг:

I місце – Артем Марараш (Чернівецький політехнічний фаховий коледж);

II місце – Назар Вережан (Чернівецький кооперативний фаховий коледж економіки і права);

III місце – Олександр Дутчак (Чернівецький індустріальний фаховий коледж).

Вагова категорія 70 кг:

I місце – Олександр Баланюк (Чернівецький політехнічний фаховий коледж);

II місце – Максим Франчук (Педагогічний фаховий коледж ЧНУ ім. Ю. Федьковича);

III місце – Роман Собко (Чернівецький фаховий коледж бізнесу та харчових технологій).

Вагова категорія 80 кг:

I місце – Марк Савчук (Чернівецький індустріальний фаховий коледж);

II місце – Володимир Перерва (Вижницький фаховий коледж мистецтв та дизайну ім. В. Шкрябляка);

III місце – Михайло Ангель (Чернівецький фаховий коледж ЛНУП).

Вагова категорія 90 кг:

I місце – Анатолій Юрійчук (Чернівецький фаховий коледж ЛНУП);

II місце – Денис Ткач (Чернівецький транспортний фаховий коледж);

III місце – Степан Остафійчук (Педагогічний фаховий коледж ЧНУ ім. Ю. Федьковича).

За даними Комітету з фізичного виховання і спорту МОН України, закладів освіти підготував **Олександр МИРОНЕНКО**, Науково-методичний центр ВФПО

ЮРИДИЧНА КОНСУЛЬТАЦІЯ У ПИТАННЯХ ТА ВІДПОВІДЯХ

Кого торкнуться законодавчі зміни у підвищення ставки військового збору?

Роз'яснення Державної податкової служби щодо нової ставки військового збору зазначає таке.

Закон України від 10 жовтня 2024 року № 4015-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у період дії воєнного стану» (далі – Закон) набрав чинності з 01 грудня 2024 року, крім окремих його пунктів, для яких встановлено інший порядок набрання ними чинності (пункт 1 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону).

Законом внесені зміни та доповнення до низки законодавчих актів України, зокрема, до Податкового кодексу України (далі – Кодекс) в частині підвищення ставки військового збору до 5 % від об'єкта оподаткування (крім окремих категорій платників цього збору, для яких ставка залишається на рівні 1,5 %).

Ставка військового збору до набрання чинності Законом становила 1,5 % оподаткування.

Законом передбачене підвищення ставки військового збору з 1,5 % до 5 % від об'єкта оподаткування для платників цього збору, визначених пунктом 162.1 статті 162 розділу IV Кодексу:

фізичних осіб – резидентів, які отримують доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи;

фізичних осіб – нерезидентів, які отримують доходи з джерела їх походження в Україні;

податкових агентів.

Відповідно до підпункту 1 підпункту 1.2 пункту 161 підрозділу 10 розділу XX Кодексу об'єктом оподаткування військовим збором є, зокрема, загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід.

Нарахування, утримання та сплата (перерахування) військового збору з доходів платників військового збору, зазначених у підпункті 1 підпункту 1.1 пункту 161 підрозділу 10 розділу XX Кодексу, здійснюються в порядку, встановленому розділом IV Кодексу з урахуванням особливостей, визначених підрозділом 1 розділу XX Кодексу, за ставкою, визначеною підпунктом 1 підпункту 1.3 пункту 161 підрозділу 10 розділу XX Кодексу, – 5 % від об'єкта оподаткування (підпункт 1.4 пункту 161 підрозділу 10 розділу XX Кодексу).

Згідно з підпунктом 1.5 пункту 161 підрозділу 10 розділу XX Кодексу відповідальними за утримання (нарахування) та сплату (перерахування) військового збору до бюджету з доходів платників, зазначених у підпункті 1 підпункту 1.1 пункту 161 підрозділу 10 розділу XX Кодексу, є особи, визначені у статті 171 Кодексу, зокрема податкові агенти, зокрема роботодавці.

Відповідно до статті 164 розділу IV Кодексу базою оподаткування є загальний оподаткований дохід – будь-який дохід, який підлягає оподаткуванню, нарахований (виплачений, наданий) на користь

платника податку протягом звітного податкового періоду.

До того ж підпунктом 169.4.1 пункту 169.4 статті 169 розділу IV Кодексу встановлені особливості віднесення доходів у вигляді заробітної плати до відповідних податкових періодів.

Так, якщо платник податку отримує доходи у вигляді заробітної плати за період її збереження згідно з законодавством, зокрема за час відпустки або перебування платника податку на лікарняному, то з метою визначення граничної суми доходу, що дає право на отримання податкової соціальної пільги, та в інших випадках їх оподаткування, такі доходи (їх частина) відносять до відповідних податкових періодів їх нарахування.

При цьому звертаємо увагу, що пунктом 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону встановлено, що доходи платників військового збору – осіб, визначених пунктом 162.1 статті 162 Кодексу, нараховані за наслідками податкових періодів до набрання чинності Законом, оподатковуються за ставкою військового збору, що діяла до набрання чинності цим Законом, незалежно від дати їх фактичної виплати (надання), крім випадків, прямо передбачених Кодексом.

Враховуючи викладене, до доходів (їх частини), які нараховані (виплачені, надані) податковими агентами платникам податку у вигляді заробітної плати, зокрема за час відпустки, у вигляді виплат, пов'язаних з тимчасовою втратою працездатності (за час перебування платника податку на лікарняному), за податкові періоди до 01 грудня 2024 року застосовується ставка військового збору 1,5 % незалежно від дати їх фактичної виплати (надання).

До зазначених доходів, які будуть нараховані (виплачені, надані) за податкові періоди після 01 грудня 2024 року, застосовується ставка військового збору 5 %.

Також слід наголосити, що відповідно до підпункту 169.4.3 пункту 169.4 статті 164 розділу IV Кодексу роботодавець та/або податковий агент має право здійснювати перерахунок сум нарахованих доходів, утриманого податку на доходи фізичних осіб/військового збору за будь-який період та у будь-яких випадках для визначення правильності оподаткування незалежно від того, чи має платник податку право на застосування податкової соціальної пільги.

Отже, до доходу у вигляді заробітної плати, нарахованого за листопад 2024 року, застосовується ставка військового збору 1,5 % незалежно від фактичної її виплати у грудні 2024 року.

До виплат (частини виплат), пов'язаних з тимчасовою втратою працездатності, у разі перебування платника податку на лікарняному в періоді до 01 грудня 2024 року, застосовується ставка військового збору 1,5 % незалежно від того, що нарахування (виплата, надання) будуть проведені у грудні 2024 року.

Зазначені виплати (частини виплат) у разі перебування платника податку на лікарняному у періоді після 01 грудня 2024

року оподатковуються за ставкою військового збору у розмірі 5 %.

До доходу (частини доходу) у вигляді заробітної плати за час перебування платника податків у відпустці до 01 грудня 2024 року застосовується ставка військового збору 1,5 %, а за час перебування платника податків у відпустці після 01 грудня 2024 року застосовується ставка військового збору 5 % незалежно від того, коли будуть проведені нарахування (виплата, надання) таких доходів.

При цьому, якщо платнику податку були нараховані (виплачені, надані) такі доходи у листопаді 2024 року за період перебування у відпустці як у листопаді, так і в грудні, то роботодавець має провести перерахунок утриманих (перерахованих) сум військового збору в порядку, визначеному пунктом 169.4 статті 164 розділу IV Кодексу.

До усіх інших доходів, які входять до складу загального місячного оподаткованого доходу платника податків, у тому числі у вигляді виплат за цивільно-правовими договорами, орендної плати, відсотків за депозитами, дивідендів тощо, які нараховані (виплачені, надані) податковими агентами платникам податку після 01 грудня 2024 року, застосовується ставка військового збору у розмірі 5 % незалежно від того, що такі доходи нараховуються за виконання робіт (послуг), за користування майном платника податків тощо у податкових періодах до 01 грудня 2024 року, оскільки відповідно до Кодексу такі доходи є доходом звітного періоду, в якому вони безпосередньо були нараховані (надані, виплачені), а не періодів, за які вони були нараховані.

Окремо слід наголосити, що для військовослужбовців та працівників Збройних Сил України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, Головного управління розвідки Міністерства оборони України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, Управління державної охорони України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Державної спеціальної служби транспорту ставка військового збору залишається 1,5 % від об'єкта оподаткування, визначеного підпунктом 1 підпункту 1.2 пункту 161 підрозділу 10 розділу XX Кодексу.

Крім того, додатково зазначаємо, що залишено без змін положення Кодексу, відповідно до яких у період дії правового режиму воєнного стану не підлягають оподаткуванню військовим збором доходи у вигляді грошового забезпечення працівників правоохоронних органів, військовослужбовців та працівників Збройних Сил України, Національної гвардії України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, Державної прикордонної служби України, осіб рядового, начальницького складу, військовослужбовців, працівників Міністерства внутрішніх справ України, Управління державної охорони України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, інших утворених відповідно

до законів України військових формувань та інших осіб на період їх безпосередньої участі в здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації.

Як розраховувати середню зарплату для бронювання працівників?

Одним з нових критеріїв для бронювання працівників для підприємств став розмір середньої зарплати. Але деталей розрахунку такої суми в Порядку № 76 не встановлено.

Тому у багатьох роботодавців виникло питання щодо правил визначення середньої зарплати.

Мінекономіки надало роз'яснення щодо цього питання. В його листі від 11.12.2024 № 2704–25/89101–01 вказано, що механізм визначення підприємств, установ та організацій, які є критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період, а також критично важливими для забезпечення потреб Збройних Сил, інших військових формувань в особливий період, встановлено Критеріями та порядком, за якими здійснюється визначення підприємств, установ та організацій, які є критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період, а також критично важливими для забезпечення потреб Збройних Сил, інших військових формувань в особливий період, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2023 № 76.

Пунктом 2 Критеріїв та порядку встановлено критерії, за якими здійснюється визначення підприємства, установи, організації критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період, зокрема критерій щодо розміру нарахованої середньої заробітної плати застрахованих осіб працівників (підпункт 6 пункту 2).

У листі Мінекономіки рекомендує розрахунок середньої заробітної плати здійснювати відповідно до даних єдиної звітності з ПДФО, ВЗ та ЄСВ шляхом ділення суми рядків 1.1 «сума нарахованої заробітної плати», 1.3 «сума оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності, що здійснюється за рахунок коштів платників податків», 1.4 «сума допомоги по тимчасовій непрацездатності, яка виплачується за рахунок коштів ПФУ» на рядок 105 «Кількість застрахованих осіб у звітному періоді, яким нараховано заробітну плату» (джерело: лист Мінекономіки від 11.12.2024 № 2704–25/89101–01).

Консультує
Ірина БЕРЕЗЕНКО,
доктор філософії з права,
Науково-методичний центр ВФПО

19 грудня відзначали Всесвітній день вічнозелених рослин. Це не просто свято, а нагадування про спільну відповідальність за збереження зелених легенів нашої планети. Вирубання ялинок на новорічні свята – це практика, яка має значний негативний вплив на довкілля та екосистеми.

Важливою якістю екологічно вихованої особистості є сформованість у неї екологічної відповідальності, тобто усвідомлення необхідності брати на себе конкретні зобов'язання для гармонізації її зв'язків із навколишнім середовищем та здатність прогнозувати наслідки власної діяльності.

Для формування екологічної культури у Київському енергетичному фаховому коледжі введено в усі освітньо-професійні програми дисципліну «Екологічна культура особистості». Засвоєнню матеріалу цього курсу значною мірою сприяють виконання практичних робіт, перегляди документальних фільмів і слайдів, які демонструють дію екологічних законів та принципів на практиці, а також екскурсії і тематичні екологічні заходи. Поширеною формою роботи є залучення здобувачів освіти до Всесвітніх акцій з екологічного напрямку.

З метою екологізації у коледжі організовано роботу предметного гуртка «Екологія та енергетика», на якому проводяться заняття для підвищення обізнаності здобувачів освіти щодо екологічних проблем

ВОНИ ВІДДЯЧАТЬ НАМ СТОРИЦЕЮ

сьогодення.

Напередодні Новорічних свят особливу увагу надавали темі важливості збереження вічнозелених рослин. Щороку екологи закликають використовувати штучні дерева, ялинки у горщиках, які можна висадити на подвір'ї після свят, або ялинки, вирощені на плантаціях, де дерева зрізають з урахуванням принципів лісового господарства. Дерево повинне мати чип та етикетку з індивідуальним номером та штрих-кодом,

Дерева у горщику – найбільш екологічний варіант з представлених, оскільки не потребує вирубки та не виготовлений з речовин, які довго розкладаються. Здобувачі освіти коледжу беруть активну участь у збереженні, вирощуванні та висадці вічнозелених рослин, бажаючи зробити наше життя яскравішим, а повітря – чистішим!

Ірина ГОНТАР, викладач, керівник гуртка «Екологія та енергетика»,
Сніжана ГОЛЕЦЬ, адміністратор бази даних ЄДЕБО Київського енергетичного фахового коледжу

ЗАСНОВНИК:
НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Відповідальний редактор – Тетяна ОЛЬХОВИК
Літературний редактор – Ірина СЕРОВА
Верстка та дизайн – Людмила ШИШКІНА

Адреса редакції:

03151, м. Київ,
вул. Смілянська, 11
телефон: (044) 242-35-68
факс: (044) 242-35-68
nmc.vfpo@ukr.net

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ №17045-5815Р від 13.08.2010

Наклад – 1000 прим.

Виходить один раз на місяць

Відповідальність за зміст публікацій та достовірність інформації несуть автори.

Редакція залишає за собою право скорочувати авторські матеріали та вносити в них правки.